

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jak na debatování v žákovských samosprávách

Metodické pokyny pro učitele

Tento materiál obsahuje aktivity, které doplňují video „Jak na debatování v žákovských samosprávách“. Aktivity lze realizovat v průběhu videa vždy ve chvíli, kdy na to je upozorněno, nebo je možné je uskutečnit i libovolně po jeho zhlédnutí. Popsáno je zde šest aktivit, každá rozvíjí různou část debatních dovedností, a je možné realizovat jen některé z nich nebo některé i víckrát za sebou podle toho, kolik času chcete a můžete programu věnovat. Aktivity jsou popsány pro fyzickou realizaci v běžné třídě, ale u každé jsou i návrhy na to, jak je možné je realizovat v online prostředí. V samostatných přílohách jsou obsaženy materiály k tisku k jednotlivým aktivitám.

Stručný popis oblastí videa a umístění aktivit do jeho průběhu:

- Co si představíte pod pojmem debata?
- O čem debatujeme aneb teze/tvrzení?
  - *aktivita Burza tezí*
- Jak debatovat co nejlépe?
  - Přemýšlejte
  - Argumentujte
  - Naslouchejte a reagujte
    - *aktivita Argumentační ping-pong*
  - Argumentační fauly, logika a logické chyby
    - *aktivita Argumentační rozhodčí*
  - Zdroje informací
    - *aktivita Hodnocení zdrojů informací*
  - Prezentujte
    - *Aktivita Jazykolamy*
- *Aktivita Debata Studentská Agora*
- Závěr

Podrobný popis jednotlivých aktivit na následujících stránkách

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 1: Burza tezí

Cíl aktivity:

- Žáci se seznámí s aktuálními společenskými tématy a problémy a vyzkouší si formulovat a představit vlastní názor.
- Učitel zjistí, jaká témata žáky baví a zajímají.

Pomůcky: seznam tezí

Průběh aktivity:

Učitel postupně přednáší jednu tezi za druhou a žáky nechá zvednutím ruky hlasovat, kdo je „pro“ danou tezi a kdo je „proti“ ní. U každé teze se zeptá některých žáků, proč zastávají právě toto stanovisko. U tezí, které v dané skupině vzbuzují větší zájem a spontánní debatu, je možné setrvat déle a rozvinout diskusi. Je možné dát slovo více zastáncům nebo odpůrcům teze a nechat je představit argumenty i na sebe střídavě reagovat. Pak je také možné druhým hlasováním ověřit, zda po delší debatě nedošlo ke změně názorů jednotlivce. Pokud ano, můžeme se ptát proč.

Online varianta:

Učitel opět může postupně přednášet teze a nechat žáky hlasovat zvednutím ruky elektronicky (většina komunikačních nástrojů tuto funkci nabízí). U každé teze lze vyzvat jednoho žáka, který hlasoval „pro“, a jednoho, který hlasoval „proti“, aby podrobněji vysvětlil, proč zastává právě toto stanovisko, případně uvedl nějaké argumenty. Na závěr je možné hlasovat o tezích, které považují za nejzajímavější (např. prostřednictvím ankety v MS Teams apod.).

Seznam tezí pro aktivitu č. 1 Burza tezí

- Fyzické trestání dětí by mělo být zákonem zakázáno.
- Školní docházka by měla být v ČR povinná do 18 let věku.
- Ve školách by mělo být zakázáno používání mobilních telefonů.
- Řidičský průkaz třídy B by mělo být možné získat již od 16 let věku.
- Kupování a konzumace piva a vína by měla být legální od 16 let věku.
- Týrání zvířat by mělo být postihováno zákonem stejně přísně jako násilí na lidech.
- Na základních školách by mělo být zrušeno hodnocení pomocí známek.
- ČR by měla zakázat reklamu na alkohol a tabákové výrobky.
- ČR by si měla od roku 2020 ponechat zimní čas.
- Na středních školách by měly být zdarma rozdávány prezervativy.
- Na základních a středních školách by měla být povinně vyučována mediální gramotnost a orientace na internetu.
- Týrání zvířat by nemělo být v ČR jen přestupkem, ale trestným činem.
- Na českých školách by měla být povinně vyučována finanční gramotnost.
- ČR by měla zakázat prodej alkoholu po 22:00 h.
- ČR by měla zavést povinnou maturitu z matematiky.
- ČR by měla umožnit ženám užívat příjmení bez koncovky -ová.
- Pracovní doba by měla být omezena z osmi na sedm hodin denně.
- Přímá volba prezidenta by měla být zrušena.
- Na základních školách by mělo být zrušeno hodnocení pomocí známek.
- Manželství více než dvou lidí (polygamie) by mělo být legální.
- Pro přijetí na VŠ by neměla být nutnou podmínkou maturita.
- Lidstvo by se mělo snažit ustavit kolonie na Marsu.
- Média šířící tzv. fake news by měla být zakázána.
- Střídání zimního a letního času by mělo být zrušeno.
- Počet učitelek a učitelů na školách by měl být ze zákona vyrovnaný.
- Sdílení hudby a filmů na internetu by mělo být legální.
- Jídlo ve školních jídelnách by mělo být pro žáky zadarmo.
- Hudební a výtvarná výchova na základních školách by neměly být klasifikovány.
- Součástí studia na VŠ by měl být povinný semestrální studijní pobyt v zahraničí.
- Pravomoci prezidenta by se měly rozšířit.
- Cirkusy a zoologické zahrady by měly být zakázány.
- Škola by měla začínat nejdříve v 9:00 h.
- Z veřejných financí ČR by měla být vybudována místa volného přístupu na internet.
- Cyklisté by měli povinně používat přilbu.
- Tradice vánočního kapra by v České republice měla být zakázána.
- Videohry, které obsahují násilné scény, by měly být zakázány.
- Na všech středních školách by měla být veřejná wi-fi.
- V češtině by mělo být zrušeno rozlišování I a Y.
- Zábavní pyrotechnika by pro veřejnost neměla být dostupná, tj. měli by k ní mít přístup pouze lidé k tomu zvlášť proškolení.
- Veřejná prostranství by měla být sledována kamerami.
- Na školách by měly být zavedeny uniformy.
- Prodej marihuany by měl být povolen.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 2: Argumentační ping-pong

Cíl aktivity:

- Žáci si procvičí formulování argumentů.
- Žáci si vyzkouší použití argumentů v jednoduché aktivitě.

Pomůcky volitelné: 1 flipchartový papír a fix pro skupinu (2–4 skupiny), seznam tezí z aktivity Burza tezí

Průběh aktivity:

Učitel žáky rozdělí do dvou skupin (pokud by skupiny měly více než 10 osob, je lepší vytvořit 4 skupiny s menším počtem žáků). Na základě aktivity Burza tezí vybere oblíbenou tezi, kterou představí žákům (pokud jsou vytvořeny 4 skupiny, pak vybere teze dvě). Dále vybere nebo vylosuje, která skupina bude v následující debatě obhajovat stanovisko „pro“ a která stanovisko „proti“.

Skupiny dostanou 10–15 min na samostatný brainstorming nápadů na argumenty obhajující jejich stanovisko. Je dobré žákům připomenout základní pravidla brainstormingu – každý člen týmu má stejnou svobodu nadhodit jakýkoli nápad, a ostatní členové týmu ho nesmějí kvůli tomu zesměšňovat, i když samozřejmě je žádoucí přednesené nápady diskutovat. Nedá se očekávat, že každý nápad bude skvělý, ale pokud jich bude předneseno dost, nejlepší z nich bude pravděpodobně lepší, než s čím by každý žák přišel sám.

Po uplynutí času rozestavte skupiny proti sobě na opačné konce třídy. Jakmile jsou žáci rozestaveni, učitel odstartuje aktivitu. Začíná skupina, která obhajuje stanovisko „pro“ danou tezi tím, že některý její člen řekne jeden argument na podporu dané teze. Poté někdo z opačné skupiny řekne nějaký argument proti tezi, pak zase tým pro atd. Cílem je rychle se střídat, můžete si i zvolit libovolný časový limit na reakci. Skupina, která jako první už nemá co říct, prohrává. Dále může následovat diskuse o argumentech, se kterými žáci přišli během tohoto cvičení.

Je možné aktivitou pokračovat – učitel přednese žákům další téma pro argumentační ping-pong, tentokrát takové, na které se nepřipravovali.

Online varianta:

Žáci mohou být na brainstorming rozděleni do samostatných online místností a mají k dispozici sdílený dokument nebo sdílenou tabuli, na kterou píší své nápady. Výsledky obou skupin je pak vhodnější spíše souhrnně prezentovat než se střídat v argumentačním ping-pongu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 3: Argumentační rozhodčí

Cíl aktivity:

- Žáci si vyzkouší rozpoznávání argumentačních faulů.

Pomůcky: seznam s příklady argumentačních faulů

Průběh aktivity:

Učitel rozdělí žáky do několika skupin se stejným počtem členů. Učitel pak střídavě skupinám představuje tvrzení, přičemž každé tvrzení má v sobě obsaženo nějaký argumentační faul. Úkolem žáků je pokaždé předtím, než skupině učitel položí otázku vybrat jednoho člena družiny (měli by se postupně střídat všichni členové skupiny), který se pokusí uhodnout, jaký faul je ve tvrzení obsažen. Pokud se vybraný žák spletě, vypadává ze hry. Ve chvíli, kdy učitelé dojdou tvrzení, vyhrává hru ta skupina, které vypadlo ze hry nejméně žáků.

Online varianta: totožná

Seznam argumentačních faulů pro aktivitu č. 3 Argumentační rozhodčí

Teze	Argumentační faul
Pepa: „Potraty jsou špatné – je to v zásadě vražda.“ Franta: „No jasně, že to říkáš, jsi přeci kněz – tvé argumenty ohledně tohoto tématu nemá vůbec cenu poslouchat.“	Osobní útok
Jsi mladý a nemá smysl o tom tématu s tebou jakkoliv diskutovat!	Osobní útok
Náboženství existuje už tisíce let, zatímco ateismus se vyvinul poměrně nedávno, takže ateismus je očividně nesmyslný.	Dovolávání se tradice
Většina lidí na světě věří v Boha. Tudíž Bůh musí existovat.	Dovolávání se většiny a veřejného mínění
Znárodnění je správné, protože ho podporuje 98 % lidí.	Dovolávání se většiny a veřejného mínění
Každý přece ví, že Romové nechtějí pracovat.	Dovolávání se většiny a veřejného mínění
Učitelka na střední škole nám říkala, že geneticky modifikované potraviny jsou zdraví škodlivé a způsobují rakovinu.	Odkazování na špatné autority
Pan Loukota je špičkovým českým astrofyzikem a zabývá se výpočty přesné trajektorie pohybů vesmírných těles. V návaznosti na jeden rozhovor s ním o českém školství se vyjádřil v tom smyslu, že inkluze ve školství vede k psychické deprivaci dětí.	Odkazování na autority
Maminka mi tvrdila, že existuje Ježíšek, proto určitě existuje.	Odkazování na autority
Eugeniku provozovali nacisti, tudíž musí být špatná.	Odkazování na autority
Lidé, kteří jsou proti potratům, nemají žádný respekt k ženským právům – chovají se k nim, jako by to byly jen stroje na výrobu dětí. Protože takhle ženy nesmíme vnímat, potraty musejí být povoleny.	Překrucování – radikalizace původního tvrzení
Zastánci potratů si myslí, že je v pořádku spáchat vraždu. Protože naše společnost vraždy nesmí uznat, potraty bychom měli zakázat.	Překrucování – radikalizace původního tvrzení + špatná analogie
„Vláda by měla liberalizovat zákony omezující pití piva.“ B: „Ne, každá společnost, která umožní neomezený přístup k návykovým látkám se rozpadne a lidé přestanou pracovat.“	Překrucování – generalizace tvrzení
„Vláda by měla dávat více peněz na chudé.“ B: „Ne, vědecké studie ukazují, že když vláda zvýší sociální dávky, tak to chudým nepomůže a peníze utratí za alkohol.“	Překrucování – vybrání pouze konkrétního případu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Měli bychom odmítnout plán prezidenta postavit protiraketový štít nad územím celých spojených států. Představa, že přes noc bude díky tomu v Severní Americe bezpečno, je iluzorní.“	Překrucování – podsouváme zjednodušený názor
Když povolíme nosit mladým muslimkám šátek do školy, tak později budou chtít nosit burky, nastěhuje se sem více muslimů, začnou stavět mešity, zavedou šariju, budou páchat teroristické útoky a lynčovat nás.	Útok na emoce
Lžeš. Kdo lže, ten krade. Kdo krade, může i zabít. S vrahem se nebudu bavit!	Útok na emoce
Když povolíme volné pobíhání psů po parcích, lidé si je budou bez košíků brát i do autobusů a za chvíli i na palubu letadel, a od toho už je jen krůček k tomu, aby pokousali pilota a způsobili leteckou katastrofu.	Útok na emoce
Měl bych na vysvědčení dostat za 1 – pokud nedostanu, tak mě nevezmou na střední školu.	Útok na emoce
Bleskový průzkum v Poslanecké sněmovně potvrdil, že lidé jsou spokojeni s politikou.	Unáhlené zobecnění

Nápověda:

Osobní útok – mluvčí útočí na toho, kdo pronesl argument, místo na argument samotný.

Dovolávání se tradice – tvrdíme, že něco je dobré (pravdivé) jen proto, že se to tak dělá už dlouhou dobu.

Dovolávání se většiny a veřejného mínění – tvrdíme, že něco je správné jen proto, že si to myslí většina lidí.

Odkazování na autority – na konkrétní osoby či skupinu.

Překrucování – debatér překroutí to, co druhá strana říká, a pak útočí na překroucený argument, namísto na původní tvrzení oponenta.

Útok na emoce – tvrzení, že určitý krok nutně povede k sérii neblahých následků, pokouší se vyvolat strach bez prokázání souvislosti

Unáhlené zobecnění – vlastnost části / jednotlivce / okrajová událost je příliš unáhleně zobecněna na celek.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 4: Hodnocení zdrojů informací

Cíl aktivity:

- Žáci si vyzkoušejí pojmenovat různé zdroje informací a posoudit jejich vypovídající hodnotu.

Pomůcky: vytištěné zdroje informací (stačí do dvojice žáků jeden)

Průběh aktivity:

Učitel jednotlivcům či do dvojic rozdá vytištěné informační zdroje a dá žákům 5 min na jejich podrobné prostudování. Předem jim položí otázky k zamyšlení:

- Co je to za zdroj, odkud pochází?
- Kdo je autor či vydavatel zdroje a jaká může být jeho motivace k jeho napsání/vydání?
- Považuješ daný zdroj za dobrý zdroj informací, když by ses chtěl dozvědět informace o daném tématu?
- Jakým jazykem je zdroj napsán? A co to o zdroji může vypovídat?
- Kdy zdroj vznikl?
- Z jakých zdrojů bylo čerpáno při tvorbě daného materiálu?

Po uplynutí času nechá učitel postupně žáky představit zbytku třídy zdroje, se kterými pracovali. Pokusí se společně odpovědět na otázky, které jsou vůči zdroji relevantní, a zhodnotí, nakolik je daný materiál dobrým zdrojem informací.

Online varianta:

Zdroje informací je možné s žáky sdílet v elektronické podobě, nechat jim čas na prostudování a pak obdobně jako osobně postupně hodnotit jednotlivé zdroje. Případně je možné jednotlivé zdroje postupně sdílet prostřednictvím sdílené obrazovky a hodnotit je společně jeden po druhém.

Vzhledem k rozsáhlosti přílohy je materiál ke stažení zvlášť.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 5: Jazykolamy

Cíl aktivity:

- Žáci zdokonalí své artikulační dovednosti, procvičí si výslovnost a naučí se jazykolamy, se kterými mohou své dovednosti zlepšovat i samostatně.
- Žáci překonají svůj ostych z mluvení před ostatními.

Pomůcky: vytištěné a rozstříhané jazykolamy

Průběh aktivity:

Učitel nechá žákům vylosovat si každému aspoň jeden jazykolam. Žáci se postupně pokusí svůj jazykolam přednést nahlas před třídou, která se ho pokusí nahlas zopakovat. Pokud žáci zvládnou vybrané jazykolamy, můžete je zkusit říkat rychleji nebo vymyslet vlastní nové jazykolamy.

Online varianta:

Je možné žákům jazykolamy poskytnout k samostatné domácí práci.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Seznam jazykolamů pro aktivitu č. 5 Jazykolamy

Strč prst skrz krk.

Královna Klára na klavír hrála.

Šel za mnou jeden Řek a ten mi řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek. A já mu řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek,

Pštros s pštrosicí a pštrosáčaty šli do pštrosačárny.

Pudl prdl pudr.

Instituce institucionalizovaly institucionalismus.

Zvíře zařve, zvíře zavře.

Máma má málo máku.

Náš pan kaplan v kapli plakal.

Kotě v bytě hbitě motá nitě.

Dalajláma v lomu láme skálu.

Od poklopu ku poklopu Kyklop kouli koulí.

Na cvičišti čtyři svišti piští.

V hlavní roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus a na klavír hrála Klára Králová.

Před potokem pět kop konopí, za potokem pět kop konopí.

Kmotře Petře, nepřepepřete mi toho vepře, jak mi, kmotře Petře, toho vepře přepepříte, tak si toho přepepřeného vepře sám sníte.

Na anesteziologicko-resuscitačním oddělení resuscituje anesteziolog.

Prd krt skrz drn, zprv zhlt hrst zrn.

Co není institucionizovatelné, je neinstitucionizovatelné

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zalyžařivší si lyžař potkal nezalyžařivší si lyžařku.

Kolouch, kohout s mouchou mnohou, s hloupou chloubou houpou nohou, plavou dlouhou strouhou ouzkou, chroupou oukrop s pouhou houskou.

Měla babka v kapse vrabce, vrabec babce v kapse píp. Zmáčkla babka vrabce v kapse, vrabec babce v kapse chcíp.

Na otorinolaryngologii ordinuje otorinolaryngolog.

Náš Popokatepetl je ze všech Popokatepetlů nejpokatepetlovatější Popokatepetl.

Náš táta má neolemovanou čepici. Olemujeme-li mu ji nebo neolemujeme-li mu ji?

Řežu a žeru, řežeš a žereš, žerou a řežou, žeru a řežu, žereš a řežeš, řežou a žerou.

Zapalatalizovala-li se ta palatalizace či nezapalatalizovala-li se ta palatalizace (bagatelizace).

„O, kdybys, ty lyžaři nezalyžařivší si, sis zalyžoval, byl bys zalyžařivší si lyžař!“

Naše posvíceníčko je ze všech posvíceníček to nejposvíceníčkovatější posvíceníčko.

Vlk klel v rokli. Vlk smrkl, zmrzl, zmlkl. Vlk strh srně hrst srsti. Vlky plky. Vrzal vrhl, vlk vrzl.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita č. 6: Debata Studentská Agora

Cíl aktivity:

- Žáci si nabyté znalosti o debatování vyzkouší v týmové debatě.
- Žáci si vyzkouší formulovat a prezentovat argumenty a reagovat v debatě.
- Žáci se učí týmové spolupráci.

Pomůcky: časomíra – stopky na mobilu, hodinky apod., seznam tezí z aktivity Burza tezí

Průběh aktivity:

Učitel rozdělí žáky do dvou týmů, týmy se posadí proti sobě v jedné nebo ve dvou řadách. Učitel zvolí tezi, o které budou studenti debatovat, a rozlosuje, který tým bude zastávat stanovisko „pro“ a který „proti“. Po rozlosování mají oba týmy 3 minuty na přípravu a poradou o tom, jaké argumenty nejlépe podporují jejich stanovisko. Po uplynutí času na přípravu učitel, který debatu bude moderovat, připomene pravidla (viz níže) a odstartuje debatu. Slovo uděluje těm žákům, kteří se o něj přihlásí tím, že se postaví ze židle. Slovo střídá mezi jednotlivými týmy a hlídá, aby debatéři nemluvili příliš dlouho (pokud ano, předá slovo druhému týmu). Učitel se snaží v týmu dávat slovo vždy těm přihlášeným, kteří ještě nemluvili, pokud je to možné, aby se u slova vystřídal co nejvíce žáků. Pokud se žáci stydí nebo nevědí, co říct, je dobré je podpořit, ať se nebojí říct cokoliv.

Základní pravidla debaty

- 2 týmy proti sobě.
- 1 zadané téma a 2 úhly pohledu – stanoviska „pro“ a „proti“.
- Losování stanoviska a čas na přípravu.
- Na debatu je omezený čas – 5 minut.
- Kdo žádá o slovo, postaví se.
- Slovo uděluje moderátor.
- Příspěvek nesmí přesáhnout 1 minutu.
- Tým „pro“ zahajuje debatu.
- Slovo se mezi týmy střídá.

Po skončení debaty se učitel žáků zeptá, jak se jim debatovalo a jaké chyby si myslí, že udělali oni sami nebo jejich spolužáci, aby tak poukázali na prostor pro zlepšení. Stejně pojmenují, co se jim v debatě podařilo. Učitel se také zeptá, zda v debatě zastávali stanovisko, které zastávají i ve skutečnosti. Pokud ne, je možné se zeptat, jaké to je obhajovat jiné stanovisko a k čemu to může být dobré. Pokud nezazněly některé argumenty, je možné se na ně žáků dál doptat.

Online varianta:

Učitel žáky rozdělí do několika menších debatních týmů, protože v online prostředí se přehledněji debatuje v menších týmech. Každý tým dostane přiděleno jiné téma a stanovisko, a pokud je to možné, tak se v samostatné online místnosti poradí (pokud to není možné, lze vybrat k debatě žákům dobře známá témata, ke kterým společná příprava není potřeba). V debatě se pak žáci hlásí zvednutím elektronické ruky a i zde učitel (moderátor) uděluje slovo.

